ورده بۆرژوا … بەختیار محەمەد

کە وردە بۆرژوا خەریکی فەلسەفەی سۆشیالیزم و کار و تیۆری خەباتی کرێکاریی دەبێ، ئیدی – زۆر جار- شاعیرانە و ڕۆمانسیانە لەم چەمك و لەم بزووتنەوانە دەڕوانێ. ئەو ئەوەندەی لەناو پلانی خەیاڵ و بیرکردنەوەی خۆیدا واقیعەکە دەبینێ، ئەوەندە خودی واقیعە ڕاستەقینەکە خۆی نابینێ؛ بۆیەش پتر خەریکی چڕینی دروشم دەبێ، نەك ئەنجام دانی پراکتیك و کار و کردەوە.

بەلای کەمی لە دوو دەیەی ڕابردوودا ئەمە حەقیقەتی چەپی کۆمۆنیست و ڕادیکاڵ بووە لە کوردستاندا. چەپێك، کە پڕ لە دروشم و دروشمبازی و لە خەیاڵی سیاسی ڕۆمانتیکانە بووە: لەبیرمە لە سەرەتای نەوەدەکان ئەم چەپە بە هەموو قەناعەتی خۆی بەتەمای دامەزراندنی حکومەتی کرێکاری بوو لە کوردستاندا؛ کەچی تەنیا سێ چوار ساڵ پاش ئەم خەونە (وەهمە)، ئەم بزووتنەوەیە مەیدانی خەباتی چۆڵ کرد و زۆربەی هەرە زۆری ئەندامەکانی بەرە و ئەورووپا کۆچیان کرد، بەبێ ئەوەی زۆربەی هەرە زۆریان هیچ پاساوێکی سیاسی کۆچکردنیان هەبێ؛ واتە هیچ هەڕەشەیەکی ئەمنیی و سیاسی جددیی ئەوتۆ لەسەر ژیانیان نەبوو (لەگەڵ ڕێزی زۆرم بۆ هەموویان، بە تایبەتی هاوڕێ خۆشەویستەکانم.
بێگومان کۆچ مافی هەموو کەسێکە و هەموو کەسێك مافی ئەوەی هەیە و بۆخۆی ئازادە، کە بیەوێ چۆن بژی و حەزبکا لە کوێ بژی. دیارە من لێرە قسەم لەسەر تاکی کۆچبەر نییە، بەڵکو قسەم لەسەر بزووتنەوەیەکی کۆچبەرە، کە بۆ هەندەران کۆچ دەکا).(1) ئێستا لە کوردستاندا بە دەگمەن ئەندامەکانی ئەم بزاڤە دەبینی؛ کەچی هێشتا لە ئەورووپادا هەندێکیان هەر خەریکی دروشمبازی و خەونی سیاسی ڕۆمانتیکین بە خەباتی چینی کرێکار و بە دنیای سۆشیالیزم (هەندێکیشیان لەناو ژیانێکی خۆشگوزەراندا دووڕووانە خەریکی موزایەدەی ئایدیۆلۆژی و سیاسین و لەوێوە قسەی گەورە گەورە بە ئێمە دەفرۆشن. ئەمانە لەمێژە و لە واقیعدا، هەر لەو کاتەوەی، کە کوردستانیان بەجێ هێشت، بە فیعلی وازیان لە هەموو شتێك هێنا، بەڵام هەمیشە لە تۆڕە کۆمەڵایەتییەکاندا باسی چینی کرێکار و سۆشیالیزم و بزاوتی چەپ دەکەن، تا بە ئێمە بڵێن، کە ئەوان خاوەن پرەنسیپن و هێشتا وەلائیان بۆ مارکسیزم و بۆ چەپ ماوە). (2)

ڕاستییەکەی – ئەوەی من لەبیرم مابێ و لێی تێبگەم – پاشەکشەی چەپ (چەپی ڕادیکاڵی کۆمۆنیزمی کرێکاری)، هەر لەگەڵ کشانەوەی ئیدارەی

بەعس و لە دوای خۆپیشاندنەکانی دژ بەم ڕژێمە لە ساڵی 1991دا دەستی پێکرد: نەمانی بەعس واتە نەمانی ئەو جەماوەرەش بوو، کە لە خۆپیشاندانەکانی دژ بەم ڕژێمە بەگەڵ ئەم چەپە دەکەوتن، کە ئەو سەرقافڵەی ڕێکخستن و سازدانی ئەم خۆپیشاندانانە بوو (ڕاستییەکەی تا سەرەتای شەڕی ناوخۆش ئەم بزاڤە دەیتوانی پێشەنگایەتی ناڕەزایی و خۆپیشاندانەکانی دژ بە شەڕ بکا؛ چونکە خەڵك پتر دژی دەسەڵاتی بەعس بوو، نەك دەسەڵاتی ناسیۆنالیستی کورد، واتە دەسەڵاتی پارتی و یەکیەتی؛ لەمەشەوە بەگەڵ ئەم خۆپیشاندانانە دەکەوتن). لەمە بەدواوە ئیدی بەرنامە و دروشمە ناواقیعی و خەیاڵییەکانی ئەم چەپە باشتر وەدەرکەوتن: هەرگیز نەیتوانی خوێندنەوەیەکی سیاسی واقیعی و عەقڵانیی بۆ ئەو کاتەی واقیعی سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئابووری و چینایەتی کۆمەڵگەی ئێمە بکا (ئێستاش کۆمەڵگەی ئێمە لەگەڵ ئەوسا لەڕووی بنەمای سیاسی و ئابووری و کۆمەڵایەتی و ڕۆشنبیرییەوە جیاوازییەکی ئەوتۆی نییە: هەمان هێزە سیاسییە سەرەکییە ناسیۆنالیستە تەقلیدییەکان باڵادەستن و وڵات بەڕێوە دەبەن؛ هەمان ئابووری بازرگانی مافیایی؛ هەمان پێوەندی کۆمەڵایەتی خێڵەکی تەقیلیدی، کە ئایین زاخاویان دەدا…تاد).

ئێستا دەتوانم بڵێم ئەم چەپە هیچ پێوەندییەکی ئۆرگانیکی بە کۆمەڵگەی ئێمەوە نەماوە؛ کاتی خۆیشی ئەم چەپە هیچ پێوەندییەکی ئۆرگانیکی بە چینی کرێکارەوە نەبوو، ئەو چینەی، کە بێ هێز و ناهۆشیار و ناڕێك و پەرش و بڵاو بوو، هێشتا تاکەکانی ئەوەندەی وەلائیان – بەشێکی زۆریان – بۆ خێڵ و ئایین و حزبی ناسیۆنالیستی وەك پارتی و یەکیەتی هەبوو، نیو ئەوەندە ئینتیما و هاوسۆزیان بۆ هزری مارکسیزم و بزاڤی سۆشیالیزم و خەباتی پرۆلیتاریایی نەبوو. کێشەکە ئەوەیە، ئەم چەپە نە ئێستا و نە ئەوساش دان بەم حەقیقەتە مێژووییە دانانێ و دانیشی پێدا نەناوە. هەمیشە بە پێوەری ئایدیۆلۆژیی خۆی مامەڵەی لەگەڵ واقیع و ڕاستییە مێژووییەکاندا کردووە؛ ئەمەش سەرچاوەی هەرە سەرەکی شکست و گەشە نەسەندنی ئەم چەپە ڕادیکاڵە وردە بۆرژوا خەیاڵی و ڕۆمانتیکییە بووە. پێشدەچێ ئێستا بەشێکی زۆر لە ئەندام و لایەنگرانی جارانی باوەڕیان بە میتۆدی کار و بیرکردنەوەی ئەم بزاڤە نەمابێ، بەتایبەتی کاتێك کە دەچێ کۆمەڵگە پێشکەوتووەکانی وەك ئینگلستان و کەنەدا و جێرمەنستان دەبینێ و بەراوردی واقیعی سیاسی و چینەکی ئەم کۆمەڵگانە و کۆمەڵگەکانی خۆمان دەکەی، باشتر بۆت دەردەکەوێ، کە تۆ چەپێکی لە چ یۆتۆپیایەکی کوشندەدا دەژیت، مەگەر هەر سۆشیالیزمی یۆتۆپیایی سەرەتای سەدەی نۆزدە وەها خەیاڵپڵاو و

ناواقیعی و کوشندە بووبێ.

1- من هەرگیز موزایەدە ناکەم: من بەش بەحاڵی خۆم، کە تا ئێستا سەفەر و کۆچم نەکردووە، لەبەر هۆیەکی تایبەت بەخۆم کۆچم نەکردووە؛ ئەگەرنا منیش دەشیا – لە ڕێگەی UNـەوە و لە دەیەی نەوەدی سەدەی ڕابردوودا – وەك ئەو هاوڕێیانە – بە ئیمتیازەوە بە شوناسی کۆمۆنیستیی – کۆچم بکردبایە و وڵاتێکی ئەوروپاییش یەکسەر وەری دەگرتم.

2- بە ڕاشکاوی و بەبێ دیاریکراوی و بەبێ موجامەلە دەمەوێ بڵێم: ئەم قسانەم هەرگیزهاوڕێیانی وەك جەمال کۆشش و نەوزاد مەدحەت (گۆران) و هی دیکەی هاوشێوەیان ناگرێتەوە، کە ئەوان ئێستاش وەك ڕابردوو خەمخۆر و دڵسۆزی پرەنسیپەکانی دادپەروەری و یەکسانی و سۆشیالیزمن و لە چوارچێوەی ئەدەب و سیاسەتدا بەردەوام کاری بۆ دەکەن.

بەختیار محەمەد